Konstitutionsutskottets betänkande

1982/83:3

om justitieombudsmännens redovisning av sin verksamhet till 1982/83 års riksdag

Det ankommer på konstitutionsutskottet att granska justitieombudsmännens verksamhet. Till utskottet har för detta ändamål hänvisats ombudsmännens ämbetsberättelse för tiden den 1 juli 1981–den 30 juni 1982 (redog. 1982/83:1).

I ärendet har väckts motion 1982/83:29 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas att konstitutionsutskottet vid sin granskning av justitieombudsmännens ämbetsberättelse beaktar och ger riksdagen till känna vad som anförts i motionen. I motionen tas upp några av de rättsområden som behandlas i ämbetsberättelsen. I något fall anläggs vissa kritiska synpunkter på JO:s bedömning.

Utskottet har under den tid ämbetsberättelsen avser mottagit ett antal skrivelser från allmänheten angående ombudsmännens verksamhet.

Den nu avgivna ämbetsberättelsen inleds på sedvanligt sätt med en skrivelse till riksdagen, vari bl. a. lämnas vissa statistiska uppgifter angående verksamheten. Antalet inkomna klagoärenden under tiden den 1 juli 1981–den 30 juni 1982 uppgick till omkring 3 400 eller något mindre än under närmast tidigare redovisningsperiod. Sammanlagt avgjordes drygt 3 500 ärenden under den tid ämbetsberättelsen avser. Balanserade ärenden per den 30 juni 1982 uppgick till omkring 1 000. Åtal har väckts i tre fall. Den möjlighet JO-instruktionen ger att överlämna klagomål till annan myndighet för prövning och avgörande har utnyttjats i 90 ärenden.

Ämbetsberättelsen innehåller redogörelser för ärenden av större allmänt intresse. Dessutom redovisas vilka remissyttranden m. m. som ombudsmännen avgett. Ett avsnitt av ämbetsberättelsen innehåller en redogörelse för inspektionsverksamheten. Ämbetsberättelsen innehåller även uppgifter om vissa andra aktiviteter såsom internationella kontakter.

Utskottet

Den av utskottet företagna granskningen av justitieombudsmännens verksamhet har ej gett anledning till något särskilt uttalande. Utskottet, som avstyrker motionsyrkandet, vill erinra om att riksdagen under förra riksmötet uttalat att en utredning av JO-ämbetet bör komma till stånd. Direktiv kommer inom kort att utarbetas och förläggas riksdagen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1982/83:29 lägger justitieombudsmännens ämbetsberättelse – redogörelse 1982/83:1 – till handlingarna.

Stockholm den 28 oktober 1982

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö* (c), Wivi-Anne Cederqvist* (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Karin Ahrland (fp), Nils Berndtson (vpk), Ove Eriksson (m) och Ingvar Björk (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av Nils Berndtson (vpk) som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1982/83:29 (vpk) finns det flera skäl varför riksdagen bör uppmärksamma justitieombudsmännens ämbetsberättelse. Erinringar och kritik från JO kan ge den lagstiftande församlingen anledning att ta initiativ till lagändringar eller andra åtgärder. Även om JO:s bedömningar i de enskilda fallen aldrig kan överprövas, kan riksdagen likväl anse sig böra uttala synpunkter och meningar – särskilt som enskilda ärenden ofta kan aktualisera betydelsefulla principproblem. Granskningen av JO:s ämbetsberättelse förutsätter självfallet möjligheten av en sakdiskussion i utskott och kammare.

I motionen pekas på några rättsområden som varit föremål för JO:s uppmärksamhet både nu och tidigare år. Bl. a. gäller det tillämpningen av lagen om tillfälligt omhändertagande (LTO) och lagen om omhändertagande av berusade personer m. m. (LOB). JO:s granskning visar otvetydligt att lagarna i fråga är bristfälliga och bör ersättas med en stramare och ur rättssäkerhetssynpunkt bättre lagstiftning. Liknande synpunkter kan anföras på en rad andra områden, exempelvis vad gäller ärenden inom barn- och ungdomsvården. – De praktiska villkoren kring den politiska mötesfriheten har aktualiserats i ett uppmärksammat fall som granskats av JO. Här gäller det vissa icke godtagbara föreskrifter som utfärdats av myndigheterna.

Av de frågor som behandlas i årets ämbetsberättelse har särskilt JO:s

granskning av socialstyrelsens praxis vid handläggningen av vissa abortansökningar uppmärksammats. Denna fråga har en speciell politisk dimension till följd av den fortlöpande kampanjen mot den rådande liberala abortlagstiftningen och den utvärdering därav som riksdagen beslutat. JO:s bedömningar av praxis härvidlag har på många håll ifrågasatts.

Som inledningsvis anförts bör riksdagen noggrant följa justitieombudsmännens verksamhet och vid behov ta de initiativ som kan bli aktuella med anledning av JO:s ämbetsberättelse.

Utskottet hemställer

att riksdagen lägger justitieombudsmännens ämbetsberättelse – redogörelse 1982/83:1 – till handlingarna med gillande av vad som anförts i motion 1982/83:29.

GOTAB 72879 Stockholm 1982